

Tanıtım ve Değerlendirme Review

Değerler Eğitimi Uluslararası Konferansı

Dr. Bülent Dilmaç

Değerler Eğitimi Uluslararası Konferansı

28-29 Mayıs 2010, İstanbul

Değerler konusuna olan ilginin gerek akademik gerekse öğretim boyutunda son yıllarda arttığını görmekteyiz. Bu ilginin değerler alanının felsefi anlamdaki derin ve uzun geçmişinden değil güncel nedenlerden kaynaklandığı, bu “güncel neden”in de demokrasi ve insan hakları söyleminin uluslararası düzeyde etkin bir yer tutması olduğu söylenebilir.

Demokrasi, bir anlamda değerlere dayalı bir sistemdir. Değer kavramının felsefe, sosyoloji, antropoloji, din, psikoloji vb. disiplinler açısından farklı tanımları olabileceği gibi *değeri* toplumsal ve bireysel bakış açısına göre değişik şekillerde tanımlamak da mümkündür.

Değerler hangi durumda nasıl davranmamız gerektiğini bizlere söyleyen çoğu zaman bilgi, düşünce ve tutumlarımızdan daha fazla kalıcı etkiye sahip kabullerimiz ve inançlarımızdır. Değerler insanların duygu, düşünce ve davranış boyutlarıyla yakından ilgilidir. Sosyal bilimcilerin birçoğu değerlerin insan davranışlarını açıklamada temel bir öneme sahip olduğunu ifade etmektedirler. Aynı zamanda değerler insanları ve olayları değerlendirmede kullanılan üst düzey soyut ölçütlerdir.

İnsanlar hayat süreci içerisinde çevre ile etkileşimi sonucu değerleri kazanırlar. Bu bağlamda okullar, yeni neslin değerlerini, tutumlarını, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmektedir. Okullar çağımızın getirmiş olduğu olumsuz durumlar karşısında öğrencilere iyi tercihler yapabilmek için alternatif davranışlar gösterebilmeli ve yeni alternatifler seçecek stratejiler ve amaçlar belirleyebilmelerine yardımcı olmalıdır. Bir toplumun gele-

ceğinin iyi yetişmiş ve karakter sahibi insanlara bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir ve insanlar iyi ahlaki değerlere kendiliğinden sahip olmazlar. Bundan dolayı öğrenim çağındaki her bireyin uygun ahlaki kararlar ve davranışlar sergilemesine yardımcı olacak değerler ve becerilerle donatılması kaçınılmaz olarak okulların temel hedefleri arasındadır. Bu anlamda değerler eğitimi ve karakter eğitimi, öğrencilerin sorumluluklarını taşıyabilecekleri, makul seçimler yapabilmelerine imkân sağlayan bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi olarak tanımlanabilir.

Okulun sorumluluğunda bulunan değerler ve karakter eğitiminin uygulayıcıları okullarda görev yapan öğretmenler ve diğer personeldir. Bu görevlerin kendi omuzlarına yüklediğinin şimdiye kadar pek de farkındaymış gibi davranmayan “okul”un herhangi bir değer alanındaki rolünün ne durumda olduğu artık tartışılmıyor bile. Okulların kıvrana geldiği eylemsizlik ya da başarısızlık sarmalından kurtulabilmesi için okullarda ahlak ve değer eğitimi konusunda farklı yaş grupları için uygulanabilecek eğitim programları geliştirmek, geliştirilmiş programların yeterliliklerini ve etkililiğini sınavacak ölçekler olgunlaştırmak artık daha acil ve önemli bir konudur.

Okullardaki geleneksel *minimal vatandaşlık eğitimi* öğrencilere devlet kurumları, anayasa, politik hayat, ülke tarihi ve coğrafyası hakkında yeterli bilgilerin verilmesine odaklanıldığı için “vatandaşlık hakkında” (yurttaşlık bilgisi) eğitimidir. Yeni *maksimal vatandaşlık eğitimi* öğrencileri içinde yaşadıkları toplumun hukuki ve kültürel birikimine adapte etmeye odaklandığı için “vatandaşlık için” eğitimidir. Öğrencileri yetişkin yaşantılarında üstlenecekleri rolün üstesinden gelebilmelerini sağlayacak bilgi, anlayış, yetenek, tutum, değerler ve karakterle teçhiz etmeye odaklanır. Eğitimin tüm unsurları ve okul müfredatının tamamı bu eğitimin bir parçasıdır.

Maksimal vatandaşlık insan haklarına saygı, doğa ve tüm canlılarla bütünleşme, katılımcılık, bilimsellik, eleştirel düşünebilme gibi değerlere dayanır. Değer bireyin içselleştirdiği, özümsemiği bir yargıdır. Vatandaşlar, kurallar ve onları denetleyen organlar bulunduğu için değil doğruluğuna inanıp değer hâline getirdikleri için toplumsal kuralları uygularlar. Bu uygulamayı kabulden ileridir. Minimal vatandaşlık kabul ile yetinip kuralların içselleştirilmesini önemsemeyenken; maksimal vatandaşlık anlayışı, kuralların değer hâline getirilmesini önemser. *Bu nedenle de maksimal vatandaşlık eğitiminde öğrencilerde değer gelişimine önem verilir.*

Bu açıdan baktığımızda değer ve değer eğitiminin toplumsal süreçte insan yaşamındaki önemin yadsınamaz olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 28-29 Mayıs 2010 tarihlerinde gerçekleştirilen “Uluslararası Değerler Eğitimi Uluslararası Konferansı” değerler eğitimi ala-

nında son zamanlarda gerçekleştirilen ender çalışmalardan birisi olarak değerlendirilebilir. Konferans, MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı,

Millî Eğitim Bakanlığının Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi (MEBGEP) yönetiminde Avrupa Birliği Hibe Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Program, değerlerimiz ve eğitime yansımaları, ruh sağlığında insani değerlerin önemi, değer kazanımında medyanın etkileri, değerler öğretiminde farklı yaklaşımlar, değer öğretimimiz Milli Eğitim Programlarımızın neresinde yer almaktadır ana temalarda oluşmuştur.

Programa başta Milli Eğitim Bakanı Sayın Nimet Çubukçu olmak üzere , Milli Eğitim Bakanlık Müsteşarı, Müsteşar Yardımcılar, üst düzey Bakanlık bürokrasisi, farklı üniversitelerden değerler ve değerler eğitimi alanında çalışmalar yapan akademisyenler yer almaktadır. Bu akademisyenlerden Prof. Dr. Recep Kaymakcan (Sakarya Üniversitesi), Prof. Dr. Ziya Selçuk (TED Üniversitesi), Prof. Dr. Vehbi Çelik (Mevlana Üniversitesi), Prof. Dr. Hasan Bacanlı (Gazi Üniversitesi), Prof. Dr. Mehmet Şişman (Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi) konferansın akademik danışma kurulunu oluşturmuşlardır. Bu katılımcıların dışında il milli eğitim müdürleri veya temsilcileri, basın mensupları, hukukçusundan psikolog ya da sosyologuna kadar ilgi sahibi kişiler, sivil toplum kuruluşlarından temsilciler katıldılar.

Konferans, *Değerler Eğitimi Merkezi* tarafından 2004 yılında değerler eğitimi konulu ilk kapsamlı sempozyumdan sonra gerçekleştirilen ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından son yıllarda yapılan öğretim programı değişikliklerinde değerler eğitimine doğrudan referans gösterilen ender çalışmalardan birisidir.

Bu çerçevede, eğitimde yeni gelişen anlayış, demokratik vatandaşlık ve insan hakları değerlerine verilen önemden hareketle konunun bilimsel platformda ele alınması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Değerler Eğitimi Uluslararası Konferansı” düzenlenmiştir. İki gün boyunca başta akademisyenler olmak üzere katılımcılar arasında önemli görüş alışverişleri olmuştur. Bu konferans “Değerler Eğitimi” adıyla Bakanlık tarafından gerçekleştirilen ilk bilimsel toplantı olma özelliğini taşımaktadır. Bu toplantının Milli Eğitim Bakanlığının bundan sonra yapılacak ve daha geniş paydaşların katılımını sağlayacak çalışma ve değerler eğitimi stratejisi geliştirme sürecine katkı sağlayan bir konferans olmuştur. Ayrıca konferansın değerler eğitimi konusunda daha geniş çevrelerde farkındalık oluşturmasına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.